

OPINIE

RADA

OPINIA RADY

z dnia 10 marca 2009 r.

w sprawie zaktualizowanego programu stabilności na lata 2008–2011 przedstawionego przez Portugalię

(2009/C 71/02)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

PRZEDSTAWIA NINIEJSZĄ OPINIĘ:

- (1) W dniu 10 marca 2009 r. Rada zbadała zaktualizowany program stabilności na lata 2008–2011 przedstawiony przez Portugalię.
- (2) W ostatnim dziesięcioleciu tempo wzrostu gospodarki Portugalii utrzymywało się poniżej średniej w strefie euro i poniżej wielkości potencjalnej. W roku 2008 nastąpiła stagnacja PKB, głównie z uwagi na osłabienie popytu zewnętrznego, co było następstwem kryzysu finansowego i niekorzystnej sytuacji gospodarczej głównych partnerów handlowych Portugalii. Powiększyła się nierównowaga zewnętrzna, która doprowadziła do pogłębiania się zadłużenia, a to z kolei spowodowało wzrost płatności odsetkowych za granicą. Ponadto nie udało się poprawić konkurencyjności, gdyż wzrost wydajności był niewielki, co pozostaje kluczową słabością portugalskiej gospodarki. W wyniku spadku spożycia prywatnego, a w szczególności nakładów brutto na środki trwałe, tempo wzrostu popytu krajowego również spadło. Jednak wolniejszy wzrost nie przeszkodził w redukcji deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych w ostatnich latach, który w roku 2008 wynosił 2,2 % PKB. Władze Portugalii przedsięwzięły szereg różnych środków służących ożywieniu aktywności gospodarczej w roku 2009 zgodnie z „Europejskim planem naprawy gospodarczej”, których wartość wynosi 1,3 % PKB (w tym środki o wartości 0,8 % PKB mające wpływ na budżet). Działania uznaniowe w zakresie finansów publicznych ograniczają pole działania dla dalszych budżetowych środków stymulacyjnych, jednak nie zagrażają stabilności finansów publicznych w długim okresie.
- (3) Scenariusz makroekonomiczny będący podstawą programu przewiduje, że realny PKB obniży się w roku 2009 o 0,8 %, a następnie poprawi się w latach 2010–2011, osiągając wzrost odpowiednio: 0,5 % i 1,3 %. Prognozy te uwzględniają środki stymulacyjne przedsięwzięte w reakcji na spowolnienie gospodarcze. Z dostępnych obecnie informacji ⁽²⁾ wynika, że scenariusz ten oparty jest na optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu gospodarczego w okresie objętym programem, co jest odzwierciedleniem przede wszystkim dość optymistycznych prognoz dotyczących popytu krajowego — zwłaszcza umiarkowanych spadków nakładów brutto na środki trwałe przewidzianych w programie w latach 2009 i 2010. Przedstawione w programie prognozy co do inflacji wydają się

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1. Dokumenty, o których mowa w niniejszym tekście są dostępne na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ W szczególności śródkokresowa prognoza służb Komisji ze stycznia 2009 roku, ale także inne, uzyskane w międzyczasie informacje.

realistyczne. Oczekuje się, że pakiet budżetowych środków stymulacyjnych na rok 2009 spowoduje wzrost PKB, zwłaszcza dzięki działaniom zorientowanym na zwiększenie inwestycji. W związku z ograniczeniem deficytu bilansu handlowego, w programie przewiduje się spadek zadłużenia zagranicznego netto z 10,5 % PKB w roku 2008 do 7,5 % PKB w roku 2011.

- (4) W śródkresowej prognozie służb Komisji ze stycznia 2009 roku i w aktualizacji programu stabilności deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w roku 2008 oszacowano na 2,2 % PKB, co jest nieznacznie lepszym wynikiem niż deficyt planowany na 2,4 % PKB w poprzedniej aktualizacji programu stabilności. Wynik budżetowy za rok 2008 możliwy był dzięki lepszym, niż przewidywano, wynikowi za rok 2007, w którym odnotowany deficyt był prawie o 0,5 % PKB niższy, niż przewidywano. Ponadto na wynik za rok 2008 wpływ miało osłabienie aktywności gospodarczej oraz obniżenie o jeden punkt procentowy podstawowej stawki VAT w lipcu 2008 roku, które doprowadziło do osłabienia wzrostu wpływów z podatków w ostatnich miesiącach 2008 roku. Niższe wpływy z podatków zostały częściowo zrównoważone przez nieprzewidziane jednorazowe wpływy ze sprzedaży koncesji przez rząd — głównie na budowę i eksploatację autostrad i tam do produkcji energii hydroelektrycznej — które przyniosły około 0,75 % PKB.
- (5) W zaktualizowanym programie zaplanowano, że w roku 2009 deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniesie 3,9 % PKB. Pogorszenie się salda budżetowego spowodowane jest głównie przez środki uznaniowe. Niektóre z tych środków zostały ogłoszone wcześniej w roku 2008 na wsparcie dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz na obniżenie od dnia 1 lipca 2008 r. podstawowej stawki VAT o jeden punkt procentowy; będą one też miały wpływ na wykonanie budżetu na rok 2009. W programie założono jednak, że wpływ powyższych dwóch czynników zostanie złagodzony działaniami konsolidacyjnymi przedsięwziętymi w poprzednich latach z myślą o ograniczaniu wydatków, w szczególności na wynagrodzenia pracowników sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz na świadczenia socjalne. W kontekście „Europejskiego planu naprawy gospodarczej” przedsięwzięto mające wpływ na budżet działania o łącznej wartości 0,8 % PKB, które łączą wyższe wydatki i zwolnienia podatkowe. Ponadto pogorszenie salda będzie również spowodowane zniknięciem jednorazowych wpływów ze sprzedaży koncesji w roku 2008, a także wpływem automatycznych stabilizatorów. Podsumowując, wobec pogorszenia się salda strukturalnego w przybliżeniu o jeden punkt procentowy należy oczekiwać, że kurs polityki budżetowej stanie się ekspansywny w roku 2009, co jest zgodne z „Europejskim planem odbudowy gospodarczej” ⁽¹⁾.
- (6) Przewiduje się, że deficyt nominalny spadnie w roku 2010 do poziomu 2,9 % PKB, a w roku 2011 — jeszcze do 2,3 % PKB. Również saldo pierwotne ma stopniowo się poprawiać — z deficytu o wartości 0,6 % PKB w roku 2009 do nadwyżki o wartości 0,4 % w roku 2010 i 1,1 % PKB w roku 2011. Celem nakreślonej w programie strategii budżetowej po roku 2009 jest wznowienie dążenia do celu średniookresowego, jakim jest saldo strukturalne (tj. saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne, po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe) na poziomie -0,5 % PKB. Niemniej jednak w ostatnim roku okresu objętego programem deficyt strukturalny nadal przekraczać ma cel średniookresowy. Prognozowana na rok 2010 poprawa równowagi budżetowej wynika przede wszystkim z wygaśnięcia pakietu przejściowych środków stymulacyjnych uchwalonego na rok 2009. Ponadto zakłada się, że poprawa wyników prognozowana na lata 2010–2011 jest efektem dotychczasowych działań konsolidacyjnych mających na celu ograniczenie wydatków, mianowicie jest opóźnionym skutkiem działań podjętych w kontekście administracji publicznej służących zwłaszcza zahamowaniu wzrostu wynagrodzeń pracowników sektora instytucji rządowych i samorządowych, a także w kontekście reform systemów emerytalnych. W aktualizacji programu nie przedstawiono żadnych istotnych nowych środków konsolidacji budżetowej. I na koniec, program zakłada również spadek deficytu nominalnego ze względu na prognozowane ożywienie gospodarcze. Przewiduje się, że dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych, szacowany w roku 2008 na 65,9 % PKB, osiągnie w roku 2010 maksimum wynoszące 70,5 % PKB na skutek pogłębienia deficytu, powolnego tempa wzrostu PKB i znacznej korekty przepływów kapitału w roku 2009, głównie w wyniku spłaty zadłużenia wobec banków komercyjnych oraz nabycia aktywów finansowych w kontekście pakietu pomocy finansowej wdrożonego przez władze Portugalii. Oczekuje się, że pewne odwrócenie tendencji wyznaczonych przez powyższe czynniki doprowadzi do nieznacznego obniżenia wskaźnika zadłużenia do poziomu 70 % PKB w roku 2011.
- (7) Wyniki budżetowe mogą być gorsze w całym okresie objętym programem. W obecnych międzynarodowych warunkach gospodarczych i finansowych głównym źródłem niepewności jest scenariusz makroekonomiczny, który jak się wydaje, jest oparty o optymistycznych założeniach co do wzrostu gospodarczego. Dlatego stosunkowo bardziej realistyczny jest scenariusz, w którym niższe od oczekiwanego tempo wzrostu PKB spowoduje obniżenie wzrostu dochodów i zagrazi przewidzianemu w programie zmniejszeniu wskaźnika wydatków w stosunku do PKB. Mniejszą niepewnością obciążone jest dodatkowe ograniczenie wydatków wynikające z ostatnio przedsięwziętych środków — na szczeblu administracji publicznej. Wskaźnik zadłużenia może się kształtować mniej korzystnie, niż

⁽¹⁾ W świetle salda uwzględniającego zmiany cykliczne wyliczonego na podstawie informacji zawartych w programie oraz w świetle stosowanej przez służby Komisji definicji działań jednorazowych i tymczasowych — która daje wyższe wartości tych środków, niż podano w programie, w szczególności w odniesieniu do roku 2008 — saldo strukturalne wyniosłoby -2,8 % PKB w 2007 roku, -2,7 % PKB w roku 2008, -3,1 % PKB w roku 2009 i -1,8 % PKB w roku 2010.

przewidziano w programie — z uwagi na ryzyko ciężące na scenariuszu makroekonomicznym i budżetowym oraz niepewność co do wpływu gwarancji udzielonych w ramach programu pomocy finansowej i aktywów finansowych nabytych w ramach tego programu. Wzrost zadłużenia w związku ze środkami przedsięwziętymi na rzecz sektora finansowego mogłyby jednak na późniejszym etapie zostać odwrócony, gdyby program wsparcia i odnośne operacje finansowe zakończyły się powodzeniem.

- (8) Długoterminowy wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet jest wprawdzie nieco wyższy niż przeciętnie w UE, jednak dzięki niedawno uchwalonym reformom emerytalnym przewidywany wzrost wydatków na emerytury będzie w nadchodzących dziesięcioleciach ograniczony. W programie szacuje się, że sytuacja budżetowa w roku 2008 jest niemal na tyle dobra, by w perspektywie długoterminowej ustabilizował się wskaźnik zadłużenia, zanim stanie się odczuwalny wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet. Gdyby za punkt wyjścia przyjęto się sytuację budżetową przewidzianą na rok 2009 w śródkresowej prognozie służb Komisji ze stycznia 2009 roku, luka w stabilności byłaby większa. Ponadto obecny poziom zadłużenia brutto przekracza określoną w traktacie wartość referencyjną. Do zmniejszenia średnich zagrożeń w stabilności finansów publicznych w dłuższym okresie przyczyniłoby się osiągnięcie wyższych nadwyżek pierwotnych w perspektywie średnioterminowej, zgodnie z założeniami programu.
- (9) W programie przedstawiono szereg środków zorientowanych na wzmocnienie ram budżetowych. Środki te obejmują głównie stopniowe wdrożenie budżetowania zadaniowego i wieloletnich cykli wraz z opracowywaniem planów budżetowych na całą kadencję połączonych z rocznymi pułapami wydatków. Poza powyższymi zmianami w budżetowaniu *ex ante*, przewiduje się również dalsze zmiany w kierunku szybszego i lepiej zintegrowanego składania sprawozdań z wykonania budżetu *ex post*. Podsumowując, podjęte wysiłki dowodzą znaczenia, jakie przywiązuje się do zoptymalizowania procedury budżetowej, i dotyczą dwóch kwestii, w których ramy budżetowe Portugalii wymagają ciągłego ulepszania: planowania polityki budżetowej w szerszym ujęciu średnioterminowym i skuteczniejszego ograniczania wzrostu wydatków. Ponadto w programie przedstawiono inne środki, które mają służyć większej wydajności i skuteczności służb sektora instytucji rządowych i samorządowych, oraz zmiany w zarządzaniu przedsiębiorstwami będącymi własnością państwa.
- (10) Władze Portugalii przedsięwzięły różne środki na rzecz stabilizacji sektora finansowego. Środki te obejmują: zaostrzenie wobec instytucji finansowych obowiązku ujawniania informacji; podwyższenie pułapu gwarancji depozytów bankowych (z 25 000 do 100 000 EUR na posiadacza rachunku i na bank); a także aż 20 mld EUR (11,75 % PKB) na gwarantowanie kredytów zaciąganych przez portugalskie banki do końca roku 2009 oraz na zasilanie kapitału podstawowego banków krajowych za pomocą inwestycji publicznych (nieprzekraczających 4 mld EUR).
- (11) W reakcji na spowolnienie gospodarcze rząd Portugalii przedsięwziął znaczne uznaniowe działania budżetowe. Pakiet stymulacyjny na rok 2009 uchwalony w grudniu 2008 roku jest zgodny z „Europejskim planem naprawy gospodarczej”, zatwierdzonym w grudniu 2008 roku przez Radę Europejską, i stanowi adekwatną reakcję na spowolnienie gospodarcze. Pakiet ten skutkuje tymczasowym wsparciem aktywności gospodarczej w roku 2009 i jego koniec nastąpi w roku 2010. W pakiecie skoncentrowano się przede wszystkim na inwestycjach, wsparciu przedsiębiorstw i eksportu, a także wsparciu zatrudnienia i ochrony socjalnej. Te działania budżetowe są ściśle powiązane z przyspieszeniem wypłat funduszy unijnych o wartości niemal 0,5 % PKB, niemających jednak wpływu na saldo budżetowe. Oprócz tych działań są jeszcze inne — mające łączną wartość 0,4 % PKB — które zostały już zapowiedziane w roku 2008 na wsparcie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Ten pakiet stymulacyjny przychodzi w samą porę, ma charakter ukierunkowany i tymczasowy, a same działania z grubsza odpowiadają głównym celom polityki, jeżeli chodzi o krótkoterminowe wyzwania niesione przez spowolnienie gospodarcze. Ponadto pakiet obejmuje szereg działań strukturalnych, wpisujących się w dłuższy program reform politycznych, gdyż mogą one przyczynić się do wzrostu potencjalnego PKB, zwiększenia konkurencyjności i zatrudnienia, a także do podniesienia dochodów grup będących w niekorzystnej sytuacji, na przykład poprzez finansowanie modernizacji infrastruktury czy też obniżenie kosztów zatrudniania pracowników. Działania te związane są ze średniookresowym programem reform i z zaleceniami dla Portugalii, przedstawionymi przez Komisję w dniu 28 stycznia 2009 r. w ramach strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W programie przedstawiono również operacje finansowe, w szczególności dotowanie linii kredytowych dla przedsiębiorstw oraz przyspieszenie spłaty zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych wobec banków komercyjnych (finansowane głównie dzięki zwiększeniu zadłużenia finansowego).
- (12) Ogólnie rzecz biorąc, przedstawiony w programie kurs polityki budżetowej ma charakter ekspansywny w roku 2009 i restrykcyjny w roku 2010. Innymi słowy celem programu w roku 2010 jest odwrócenie rozluźnienia budżetowego z roku 2009 w taki sposób, żeby w roku 2010 deficyt nominalny spadł poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 3 % PKB po jej przekroczeniu w roku 2009. Na lata 2010–2011 przewiduje się poprawę salda strukturalnego. Jednakże z uwagi na stopień zagrożenia realizacji celów budżetowych wspomniane odwrócenie tendencji w roku 2010 — jeżeli ma być tak skuteczne, jak to założono w programie — może wymagać dalszych działań. I wreszcie z uwagi na ryzyko ciężące na wspomnianych wyżej prognozach co do długu publicznego, wskaźnik zadłużenia w stosunku do PKB może wzrastać w całym okresie objętym programem.

- (13) Jeżeli chodzi o wymagania co do danych, określone w kodeksie postępowania dotyczącym programów stabilności i konwergencji, w programie przedstawiono wszystkie dane obowiązkowe i większość opcjonalnych ⁽¹⁾.

Podsumowując, zgodnie z „Europejskim planem naprawy gospodarczej” celem programu jest znaczny impuls budżetowy o charakterze przejściowym w roku 2009, stanowiący adekwatną reakcję na spowolnienie gospodarcze. W programie słusznie przewiduje się powrót do konsolidacji budżetowej, jak tylko poprawi się sytuacja gospodarcza. Jednakże ponieważ założenia makroekonomiczne są dość optymistyczne, wzrost gospodarczy może faktycznie sprzyjać mniejszej konsolidacji budżetowej, niż założono w programie. Postępy w konsolidacji budżetowej są również niezbędne do wzmocnienia stabilności finansów publicznych w perspektywie długoterminowej. Ponadto zasadnicze znaczenie dla realizacji planowanej ścieżki budżetowej będzie miało dalsze wzmocnianie ram budżetowych. I wreszcie, dalsze poprawianie jakości finansów publicznych jest ważne także po to, by spowodować płynną korektę gospodarki w obliczu dotyczących ją zaburzeń równowagi, w szczególności przez wspieranie wzrostu potencjalnego PKB, wzmocnianie konkurencyjności i sprzyjanie korekcie deficytu zewnętrznego.

W świetle powyższej oceny wzywa się Portugalię, by:

- (i) w roku 2009 wdrożyła politykę budżetową zgodnie z „Europejskim planem naprawy gospodarczej” i paktem stabilności i wzrostu, a równocześnie unikała po roku 2009 dalszego pogarszania się stanu finansów publicznych i zdecydowanie realizowała planowaną korektę w roku 2010 i latach kolejnych, przyspieszając konsolidację budżetową, jeżeli warunki cykliczne okażą się lepsze od prognozowanych;
- (ii) dalej umacniała ramy budżetowe (zgodnie z programem) i dopilnowała, by środki konsolidacji budżetowej nadal sprzyjały podnoszeniu jakości finansów publicznych w kontekście koniecznej korekty istniejących zaburzeń równowagi.

Porównanie głównych prognoz makroekonomicznych i budżetowych

		2007	2008	2009	2010	2011
Realny PKB (zmiana w %)	PS styczeń 2009	1,9	0,3	- 0,8	0,5	1,3
	KOM styczeń 2009	1,9	0,2	- 1,6	- 0,2	bd.
	PS grudzień 2007	1,8	2,2	2,8	3,0	3,0
Inflacja HICP (%)	PS styczeń 2009	2,4	2,6	1,2	2,0	2,0
	KOM styczeń 2009	2,4	2,7	1,0	2,0	bd.
	PS grudzień 2007	2,3	2,1	2,1	2,1	2,1
Luka produktowa ⁽¹⁾ (% potencjalnego PKB)	PS styczeń 2009	0,2	- 0,4	- 2,1	- 2,5	- 2,5
	KOM styczeń 2009 ⁽²⁾	0,8	0,2	- 1,7	- 2,5	bd.
	PS grudzień 2007	- 2,2	- 1,8	- 1,1	- 0,2	0,5
Wierzytelności/zadłużenie netto wobec reszty świata (% PKB)	PS styczeń 2009	- 8,7	- 10,5	- 9,2	- 8,4	- 7,6
	KOM styczeń 2009	- 8,7	- 10,2	- 8,2	- 8,7	bd.
	PS grudzień 2007	- 7,0	- 5,8	- 5,6	- 4,9	- 4,7

⁽¹⁾ To znaczy brakuje danych na temat deflatora spożycia publicznego i delatora inwestycji (tabela 1b) oraz na temat spożycia sektora instytucji rządowych i samorządowych (tabela 2).

		2007	2008	2009	2010	2011
Dochody sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS styczeń 2009	43,2	43,5	44,1	43,6	43,6
	KOM styczeń 2009	43,1	44,2	42,6	42,4	bd.
	PS grudzień 2007	42,4	42,7	42,8	43,1	43,1
Wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS styczeń 2009	45,7	45,8	48,0	46,5	45,9
	KOM styczeń 2009	45,7	46,3	47,2	46,8	bd.
	PS grudzień 2007	45,4	45,1	44,4	43,5	43,3
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS styczeń 2009	- 2,6	- 2,2	- 3,9	- 2,9	- 2,3
	KOM styczeń 2009	- 2,6	- 2,2	- 4,6	- 4,4	bd.
	PS grudzień 2007	- 3,0	- 2,4	- 1,5	- 0,4	- 0,2
Saldo pierwotne (% PKB)	PS styczeń 2009	0,2	0,8	- 0,6	0,4	1,1
	KOM styczeń 2009	0,2	0,8	- 1,7	- 1,3	bd.
	PS grudzień 2007	- 0,1	0,5	1,3	2,2	2,5
Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne ⁽¹⁾ (% PKB)	PS styczeń 2009	- 2,7	- 2,0	- 3,0	- 1,8	- 1,2
	KOM styczeń 2009	- 3,0	- 2,3	- 3,8	- 3,3	bd.
	PS grudzień 2007	- 2,0	- 1,6	- 1,0	- 0,3	- 0,4
Saldo strukturalne ⁽²⁾ ⁽⁴⁾ (% PKB)	PS styczeń 2009	- 2,7	- 2,0	- 3,0	- 1,8	- 1,2
	KOM styczeń 2009	- 3,1	- 3,0	- 3,9	- 3,3	bd.
	PS grudzień 2007	- 2,1	- 1,6	- 1,0	- 0,3	- 0,4
Dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	PS styczeń 2009	63,6	65,9	69,7	70,5	70,0
	KOM styczeń 2009	63,6	64,6	68,2	71,7	bd.
	PS grudzień 2007	64,4	64,1	62,5	59,7	56,7

Uwagi:

- (1) Podane w programie wartości luki produktowej oraz salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne zostały wyliczone przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programach.
- (2) W oparciu o szacowany potencjalny wzrost w wysokości 0,7 %, 0,7 %, 0,4 % i 0,5 % odpowiednio w latach 2007–2010.
- (3) Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe. W programie nie wskazano środków jednorazowych i tymczasowych; zgodnie ze śródkresową prognozą służb Komisji ze stycznia 2009 r. wynoszą one 0,1 % PKB w 2007 r., 0,7 % w 2008 r. i 0,1 % w 2009 r., wszystkie te środki przyczyniają się do zmniejszenia deficytu.
- (4) W świetle salda uwzględniającego zmiany cykliczne wyliczonego na podstawie informacji zawartych w programie oraz w świetle stosowanej przez służby Komisji definicji działań jednorazowych i tymczasowych saldo strukturalne wyniosłoby -2,8 % PKB w 2007 roku, -2,7 % PKB w roku 2008, -3,1 % PKB w roku 2009 i -1,8 % PKB w roku 2010.

Źródło:

Program stabilności (PS); prognozy śródkresowe służb Komisji ze stycznia 2009 r. (KOM); obliczenia służb Komisji.